

„Jądro ciemności” to nowe opowiadanie w lekturach maturzysty. Zastąpiło ono trudną i nielubianą na ogół przez uczniów powieść „Lord Jim”. Ze względu na typ narracji oraz problematykę, ubogą akcję i liczne, zdaniem uczniów, nużące opisy nie jest to lektura atrakcyjna i łatwa. Należy pomóc uczniom przebrnąć przez tekst i pomóc odkryć jego liczne walory oraz przybliżyć sylwetkę światowej sławy pisarza polskiego pochodzenia.

Cele :

1. Uczeń poznaje fakty z życia autora ułatwiające genezę utworu,
2. Potrafi wnikliwie czytać i analizować utwór, pracuje z tekstem, gromadzi materiał do oceny postaci,
3. Rozumie metaforyczny sens tytułu : człowiek jest tajemnicą, zagadką, tytuł w kontekście losów bohatera

Temat: Kurtz pochłonięty przez jądro ciemności.

1. Prezentacja sylwetki autora przez wybranego ucznia z uwzględnieniem ciekawszych elementów życiorysu pisarza, tj. :
 - polskie pochodzenie
 - patriotyczne wychowanie (syn zesłańca – ojciec, Apollo, poeta, patriota, organizator powstania styczniowego ; matka z trzyletnim wówczas Józefem podążyła za mężem, zmarła wkrótce na zesłaniu)
 - dość wczesne osierocenie – 12 lat
 - rozmiłowanie w lekturach o tematyce morskiej, marzenie o pływaniu, ucieczka z domu krewnych ;
 - kariera morska, przeszedł wszystkie jej szczeble ;
 - 20 lat w służbie na morzu, etos człowieka honoru ;
 - „Jądro ciemności” efekt podróży do Konga, którą Conrad odchorował ;
 - twórczość literacka w języku angielskim, do końca życia władał piękną polszczyzną z kresowym akcentem, utrzymywał listowne kontakty z krajem ;
 - wpływ Conrada na literaturę światową.
2. Refleksje po lekturze. O czym jest to opowiadanie ?
 - o Afryce
 - o kolonizacji
 - o losach Kurtza
 - o morzu i marynarzach
 - itd. Uczniowie wymieniają odczucia po lekturze, określają czas i miejsce akcji.
3. Podział uczniów na 5 grup metodą puzzli obrazkowych i rozdanie zadań grupom :
 - cel : zebranie informacji o głównym bohaterze.
 - Odszukaj w tekście opinię o głównym bohaterze wydaną przez :
 - narzeczoną
 - Arlekina – rosyjskiego emigranta
 - dyrektora stacji
 - samego bohatera o sobie
 - Marlowa

- Co o Kurtzu mówi jego narzeczona, dlaczego Marlow, który przyniósł jej listy zmarłego, czuje się niezręcznie słuchając jej słów, dlaczego nie prostuje prawdy ?
- Jaką opinię o Kurtzu ma Arlekin – rosyjski emigrant blisko z nim związany ? Za co go podziwia, dlaczego pomagał ekspedycji w dotarciu do schorowanego Kurtza właściwie wbrew jego woli ?
- Jak oceniali pracę Kurtza dyrektor stacji i inni pracownicy ? Jak długo Kurtz cieszył się ich zaufaniem ? Dlaczego postanowili odwołać go z placówki ?
- Co sam o sobie mówi bohater ? Dlaczego nie chce opuścić swojej placówki, na czym polega jego „ubóstwiony upadek” ? Kim stał się dla tubylców, jak zdobył władzę wręcz nieograniczona ? Dlaczego w obliczu śmierci wypowiada słowo „zgroza” ? Co zobaczył, kiedy spojrzał na swoje życie ?
- Co mówi o nim Marlow ?

4. Relacja z pracy grup (oceniani są tylko liderzy)

5. Obraz Kurtza – sprzeczny, niejednoznaczny, oceny skrajne : od uwielbienia i fascynacji, zachwytu po opinie budzące niechęć i nienawiść (uczniowie notują).

6. Wspólne sformułowanie wniosku :

Bohater nie jest jednoznaczny. Pod koniec życia zrozumiał, że został pokonany przez zło, uległ najniższym instynktom swej natury. Nie da się go jednoznacznie ocenić, gdyż każdy człowiek jest tajemnicą, zagadką.

Każdy z nas nosi w sobie jądro ciemności, tajemnicę. Często nie uświadamiamy sobie, co w nas drzemie. Wystarczy jednak, że stworzone zostaną odpowiednie warunki, a może odkryć się przed nami ciemna strona naszej natury. To doświadczenie stało się udziałem Kurtza, w chwili śmierci dostrzegł, że dżungla go pochłonęła.

7. Odniesienie losy Kurtza do tytułu :

metafora : jądro ciemności (sprzeczność). Uczniowie pracują ze Słownikiem języka polskiego, poznają różne znaczenia słowa „jądro” i przypisują mu metaforyczne znaczenie : dżungla, dusza ludzka, psychika, instynkty.

Zadanie domowe :

Wyjaśnij, jak rozumiesz tytuł „Jądro ciemności”.

Druga lekcja jest poświęcona technice pisarskiej Conrada. Uczniowie analizują wybrane fragmenty pod kątem języka i stylu. Odpowiadają na pytania, jakimi środkami autor osiągnął nastrój tajemniczości i grozy. Wskazują i objaśniają symbole, metodę impresjonistycznego obrazowania (mroczna kolorystyka, nieostre pozbawione konturów opisy, płynność, operowanie „plamą”), znajdują i określają funkcje środków stylistycznych. Warto również zwrócić ich uwagę na niezwykłą, szkatułkową kompozycję utworu.